

Innhold

Forord	5
Introduksjon	13
Innretningen av boken – de tre delene og hvordan de passer sammen....	14
Militære studier – utdanningen og faget	15
Bokens faglige grep.....	18
DEL I	
PROFESJON	23
Kapittel 1	
Den militære profesjonen	25
Den militære profesjonen: avgrensninger og grunnleggende kjennetegn	27
Det norske forsvaret: kort om oppgaver og innretning	30
Kapittel 2	
Militærmakten og staten: det institusjonelle og konstitusjonelle forholdet	33
Det rettslige grunnlaget for bruk av tvangsmakt.....	33
Hvem bestemmer over Forsvaret?	36
Forsvarets innretning, finansiering og daglige drift.....	36
Forsvarets deltakelse i operasjoner utenfor Norge.....	40
Forsvar mot angrep på Norge.....	41
Myndighetsutøvelse i Norge i fredstid.....	43
Eksempler på politisk-militære beslutningsprosesser	43
Militarisme – militærmakt uten sivil kontroll.....	47

Kapittel 3

Militærmakten og samfunnet	49
Reduksjon og ekspansjon av de direkte kontaktflatene.....	49
Nye kontaktflater og nye former for anerkjennelse.....	53

Kapittel 4

Den militære kulturen	58
Mangfold: Forsvaret – ikke lenger bare for hvite, heteroseksuelle menn?.....	61
Fra kall til yrke: sivilisering av den militære kulturen?	64
Voldsutøvelse og militær karriere: krigerkultur	65

Kapittel 5

To ulike syn på den militære profesjonen	70
Faglig ekspertise.....	73
Etos.....	74
Autonomi.....	76

Kapittel 6

Fremveksten av den norske militære profesjonen¹	80
Offiserene og Forsvaret i nasjonsdannelsen.....	82
Demokratiseringen og den militære profesjonen.....	83
Industrialisering og den militære profesjonen	84
Fremveksten av nye ideologier og den militære profesjonen.....	85
Arven etter krigen	89

DEL II

KRIG OG SAMFUNNSENDRING	93
--------------------------------------	----

Innledning	95
Videreførende litteratur.....	98

Kapittel 7

Demokratiseringen, 1770–1850	99
Det gamle regimet: enevelde, standssamfunn og kabinettskrig.....	100
Revolusjon og folkekrig, 1789–1815.....	103
Statssystemet: maktbalanse, kongressystemet og nye ideologier, 1815–1848.....	110

Kapittel 8

Industrialiseringen og de nye krigene, 1850–1870	114
Den prøyssiske modellen – den industrialiserte kabinettskrigen.....	115
Den amerikanske borgerkrigen – den industrialiserte folkekrigen	117
Sjømaktens transformasjon, 1840–1870	
– industriell maktbase og økonomisk sårbarhet	119

Kapittel 9

Nasjonalismens tidsalder og destabiliseringen av statssystemet ...	123
Nasjonalisme og internasjonal rivalisering.....	124
Koloni- og rustningskappløp, allianser og krigsplaner før 1914.....	126

Kapittel 10

Den totale krigen og den ideologiske polariseringen av internasjonal politikk	131
Mobiliseringen av industrisamfunnets ressurser for total krig.....	133
Radikaliseringen av nasjonalismen og bolsjevikenes maktovertakelse i Russland	135
Den ideologiske polariseringen av internasjonal politikk i mellomkrigstiden	138
Tre ideologier i et motsetningsforhold.....	140
Fra total krig til kald krig	146

DEL III

SIKKERHETS- OG FORSVARSPOLITIKK	149
--	-----

Innledning	151
-------------------------	-----

Kapittel 11

Total krig og begrenset krig	153
---	-----

Kapittel 12

Hvordan sikre Norge?	160
Geografiens betydning.....	160
Sikkerhetspolitikken blir til.....	163

Kapittel 13

Sikkerhetsstrategier	167
Krigens fire lærdommer.....	170
Fem faser – fem sikkerhetsstrategier.....	172

Kapittel 14

«Brobygging» som strategi, 1945–1949	175
Småstaten som «bro» mellom øst og vest	175
Rask oppbygging av et nasjonalt forsvar	178

Kapittel 15

Norge i den kalde krigen, 1949–1990	182
En varig og effektiv sikkerhetsstrategi.....	185
Avskrekke og berolige – integrere og avskjerme.....	187
Forsvarskonsept fra offensiv luftmakt til invasjonforsvar	200
Forsvaret veves inn i samfunnet	205

Kapittel 16

Internasjonalisering 1990–2000	207
Fredsoptimisme, begrensede kriger og sammensatte trusler.....	208
Forsiktig justering av sikkerhetsstrategien.....	212

Kapittel 17

Intopsforsvaret? 2000–2014	220
En ny justert sikkerhetsstrategi tar form	224
Operativ bruk av Forsvaret i fred, krise og krig.....	227
Forsvarsreform og «afghanisering».....	231

Kapittel 18

Avskrekking og forsvar: Årene etter 2014	239
Stormaktsideologi og stormaktsrivalisering.....	245
Økt spenning – justert sikkerhetsstrategi.....	249
Dagens tenkning: avskrekke og berolige, kontrollere og nekte.....	251
Forsvarets rolle i justert sikkerhetsstrategi.....	256

Avslutning.....

Demokratisering	261
Industrialisering.....	263

Ideologiene: den liberale staten, multikulturalisme og patriotisk nasjonalisme 265

Litteratur 268

Forfatterpresentasjon..... 276

Foto..... 277

Kart og figurer 278

Stikkord 279